

PREFAȚĂ

Fondul arhivistic **Consiliul Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România** cuprinde documente create de această organizație în perioada 1968-1979.

La ședința plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 24 – 25 octombrie 1968, o dată cu hotărârea înființării Frontului Unității Socialiste, s-a propus, se pare la inițiativa lui Ion Gheorghe Maurer, înființarea Consiliilor Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară și Germană.¹ Drept urmare, la 15 noiembrie 1968 s-a desfășurat la București ședința de constituire a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară. Această nouă organizație însuma 162 de membri, din care 123 erau reprezentanți ai PCR, majoritatea profesori, regizori, scriitori, poeți, publiciști, redactori, politicieni. Președinte al Consiliului a fost ales István Péterfi, iar vice - președinți au fost numiți Lajos Táckacs, Károly Kyráli, József Méliusz și Tibor Maros.

Scopul înființării acestei organizații nu a fost acela de a gestiona ori rezolva unele probleme cu care se confruntau minoritatea maghiară ci pentru a se crea iluzia că s-ar dori acest lucru.²

Oficial, înființarea Consiliului se încadra în eforturile Partidului de a schimba, în mod pozitiv, situația minorității maghiare. Cu toată aparența de liberalizare, politica PCR față de minoritatea maghiară rămâne însă profund duplicitară. În cuvântarea sa ținută la Congresul al IX-lea al PCR, organizat în perioada 19-24 iulie 1965, Nicolae Ceaușescu pomenește de „problema națională” ca de o chestiune „rezolvată în mod definitiv”.³ În pofida acestei declarații, perioada se caracterizează printr-o serie de măsuri contradictorii. Astfel, noua Constituție adoptată în august 1965 reintroduce

¹ Gabor Vincze, *Nașterea unei „Organizații fantomă” în România: Consiliul Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară în Minoritatea Maghiară în perioada comunistă*, (editori Olti Ágoston, Gidó Attila) Editura Institutului pentru Studiarea Minorităților Naționale, Editura Kriterion, Cluj Napoca, 2009, pag. 178

² *Idem*, pag. 183

³ Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste în România (editori: Vladimir Tismăneanu, Dorin Dobrinu, Cristian Vasile), *Raport final*, Editura Humanitas, București, 2007, pag 527

termenul de „naționalitate conlocuitoare”, se reînființează o comisie a Secretariatului CC mandatată cu gestionarea problemelor minorităților naționale iar în anul 1967, odată cu noua reorganizare administrativ-teritorială, se desființează Regiunea Autonomă Maghiară. De altfel, în iunie 1968, Nicolae Ceaușescu refuză să accepte adoptarea unui nou „statut” al minorității maghiare, precum și unele concesii în privința învățământului în limba maghiară..

După înființarea Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară singurele realizări palpabile au fost: înființarea secretariatelor de stat ale naționalităților din cadrul Ministerului Culturii și Învățământului, fondarea editurii Kriterion, înființarea redacției în limba maghiară a televiziunii române, apariția revistei social – culturale A Hét (Săptămâna), întemeierea secției pentru minorități a Institutului N. Iorga din București. Practic, consiliul a avut rolul de a legitima politica minoritară naționalistă a Partidului Comunist Român.⁴

În scurt timp, după apariția în 1971 a „Tezelor din iulie”, inspirate din impresiile vizitei lui Ceaușescu în China și Coreea de Nord, urmează o perioadă de restalinizare radicală și un cult al personalității fără precedent, ceea ce a avut consecințe dramatice și asupra minorității maghiare.

Programul naționalismului comunist promovat cu intransigență de Nicolae Ceaușescu a urmărit fără disimulare crearea unui stat omogen din punct de vedere etnic, printr-o politică de asimilare forțată, pe de o parte, și printr-un acord tacit, pe de altă parte, privind înlesnirea emigrării în Ungaria, în cazurile de „reunificare a familiei”. Desființarea treptată a ce a mai rămas din rețeaua de învățământ cu predare în limba maghiară, blocarea sau limitarea accesului maghiarilor la anumite profesii, omogenizarea etnică a orașelor cu specific maghiar din Transilvania, planul de sistematizare a localităților au fost elemente importante ale acestui program. În partid, armată și Securitate procentul minoritarilor maghiari s-a redus drastic, limitându-se la câteva cadre de încredere ale lui Nicolae Ceaușescu.

În paralel cu aceste demersuri, s-a urmărit curățirea spațiului public de tot ce ținea de minorități. Începând cu 1985, noțiunea de „naționalitate conlocuitoare” a dispărut treptat din discursul public, locul acesteia fiind preluat de termenul „muncitori români

⁴ Gabor Vincze, *op.cit.* pag. 187.

de origine maghiară”. Până și denumirea Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară a fost schimbată în Consiliul Oamenilor Muncii Români de Naționalitate Maghiară.⁵

Fondul arhivistic **Consiliul Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România** grupează documente redactate de Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară care se referă la modul de constituire, organizare și dezbaterăa unor probleme ale populației de naționalitate maghiară. Genurile de documente reprezentate sunt: Procese verbale și desfășurătoare de ședință, note, informări, planuri de muncă anuale și semestriale, dări de seamă ș.a.

Inventarul conține 35 unități arhivistice care reprezintă o cantitate de 0.90 metri liniari, documente inventariate inițial destul de superficial de către creator și cu greșeli de datare. Fondul arhivistic a fost supus operațiunii de verificare cu instrumentele de evidență întocmite de creator, activitate în urma căreia s-a realizat prezentul inventar.

Menționăm că din informațiile pe care Arhivele Naționale le dețin Consiliul Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară a efectuat, în cursul anului 1984, mai multe lucrări de selecționare asupra propriilor documente cu termen de păstrare expirat, cele 35 de u.a. fiind singurele păstrate permanent.

24 mai 2012

Dr. Liviu –Daniel Grigorescu

⁵ Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste în România (editori: Vladimir Tismăneanu, Dorin Dobrințu, Cristian Vasile), *Raport final*, București, Editura Humanitas, 2007, pag. 528

Nr. de inventar	Numărul vechi al unității arhivistice	Cuprinsul unității arhivistice	Datele extreme	Nr. filelor	Obs.
1	2	3	4	5	6
		FOND CONSILIUL OAMENILOR MUNCII DE NAȚIONALITATE MAGHIARĂ DIN R.S. ROMÂNIA			
		ANUL 1968			
1		Hotărâre, notă, minută, tabel nominal de la ședința plenară de constituire a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 15 noiembrie 1968. Originale. Lb: maghiară, română.	5-15 nov. 1968	132	
2		Plan de muncă al Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România pe anul 1968. Original.	28 nov. 1968	4	
3		Proces-verbal al ședinței Biroului Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 29 noiembrie 1968. Original.	30 nov. 1968	5	
		ANUL 1969			
1		Sinteză, cuvântări de la ședința plenară a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din data de 8 iulie 1969 privitoare la documentele Congresului al X-lea al P.C.R. Originale. Lb. maghiară, română.	4 iul. 1969- 30 mar. 1970	125	
2		Informări, note înaintate conducerii partidului referitoare la aniversarea și comemorarea unor lideri de naționalitate maghiară și editarea unor cărți și studii în limba maghiară. Originale și copii. Lb. maghiară, română.	01 ian.- 19 aug. 1969	35	
3		Proces verbal, propuneri ale ședinței de birou, din 20 martie, a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România și notă a ședinței din 8 iulie 1969, informare privind campania electorală pentru alegerile din Marea Adunare Națională și Consiliile Populare. Originale. Lb. maghiară, română.	20 mar.- 8 iul. 1969	33	
		ANUL 1970			
1		Proces-verbal, ghid, informare,	17 apr.	86	

Nr. de inventar	Numărul vechi al unității arhivistice	Cuprinsul unității arhivistice	Datele extreme	Nr. filelor	Obs.
1	2	3	4	5	6
		întocmite cu ocazia Plenarei Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din data de 17 aprilie 1970. Regulament de funcționare a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România. Originale. Lb. maghiară, română.	1970		
2		Proiecte ale planurilor de muncă semestriale pe anul 1970, informări, note înaintate conducerii partidului cu privire la dezbaterăa unor documente oficiale întocmite de Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România, scrisori adresate deputaților maghiari din Marea Adunare Națională. Originale. Lb. maghiară, română.	1970	72	
3		Procese-verbale ale ședințelor de birou ale Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 20 martie, 17 aprilie, 18 septembrie 1970, regulament de funcționare al Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România. Originale, publicație. Lb. maghiară, română.	20 mar. 1970- 22 feb. 1971	45	
		ANUL 1971			
1		Cuvânt de deschidere, plan de desfășurare, stenograma plenarei Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 12 martie 1971, cuvântări ale membrilor Consiliului. Originale.	10 mar. 1971- 3 apr. 1972	266	
2		Planuri de muncă semestriale și de măsuri, informări, note înaintate conducerii de partid referitoare la unificarea Universităților V. Babeș și I. Bolyai din Cluj, în anul 1959, precum și unele probleme ale învățământului în limba maghiară. Originale, copii. Lb. maghiară, română.	21 ian.- 24 nov. 1971	91	
3		Procese-verbale ale ședințelor Biroului Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 11 martie și 24 martie 1971. Originale. Lb. maghiară, română.	11-24 mar. 1971	109	

Nr. de inventar	Numărul vechi al unității arhivistice	Cuprinsul unității arhivistice	Datele extreme	Nr. filelor	Obs.
1	2	3	4	5	6
ANUL 1972					
1		Proiecte ale planurilor de muncă semestriale pe anul 1972, informări, note înaintate conducerii partidului privind proiecte ale planurilor editoriale pe anul 1973, rețeaua de învățământ în limba maghiară, aniversări, comemorări. Originale. Lb. maghiară, română.	19 ian.- 25 dec. 1972	124	
2		Informări privind ședința Biroului Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 31 martie 1972. Originale. Lb. maghiară, română.	22 mar.- 21 apr. 1972	156	
ANUL 1973					
1		Planuri de muncă semestriale pe anul 1973, informări, note adresate conducerii partidului referitoare la aniversări și comemorări, probleme de învățământ și a lipsei locurilor de muncă. Originale. Lb. maghiară, română.	1973	81	
2		Planuri de muncă semestriale și procese-verbale ale ședințelor Biroului Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 21 iunie, 6 iulie, 13 septembrie, 9 noiembrie, 7 decembrie 1973. Originale.	13 iun.- 7 dec. 1973	205	
ANUL 1974					
1		Note, dări de seamă, liste cu participanți la ședința plenară a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 4-5 aprilie 1974. Originale. Lb. maghiară, română.	28 mar.- 10 apr. 1974	277	
2		Cuvânt de deschidere, cuvântări, listă cu participanți la ședința plenară a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 18 septembrie 1974. Originale. Lb. maghiară, română.	3-18 sep. 1974	144	
3		Proiectul Planului de muncă pe anul 1974, informări, note înaintate conducerii partidului privind activitatea Casei de Cultură "Petöfi Sándor" din Municipiul	4 dec. 1973- 12 dec. 1974	35	

Nr. de inventar	Numărul vechi al unității arhivistice	Cuprinsul unității arhivistice	Datele extreme	Nr. filelor	Obs.
1	2	3	4	5	6
		București, comemorări și aniversări. Originale.			
4		Note, propuneri, liste cu participanți la ședințele Biroului Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 21 martie și 17 septembrie 1974. Informare cu privire la învățământul în limba maghiară în perspectiva anului școlar 1974-1975. Originale.	6 mar.- 21 sep. 1974	56	
ANUL 1975					
1		Proces-verbal al ședinței plenare a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 3 decembrie 1975, informare cu privire la desfășurarea activității Consiliului de la ședința sa din octombrie 1974. Originale. Lb. maghiară, română.	2-10 dec. 1975	148	
2		Proiecte ale planurilor de muncă semestriale pe anul 1975. Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România, informări, note adresate conducerii partidului privind publicarea unor articole de presă în Republica Populară Ungară. Originale. Lb. maghiară, română.	13 ian.- 28 dec. 1975	129	
3		Procese-verbale încheiate în ședințele de birou ale Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 8 ianuarie și 11 octombrie 1975, informări privind editarea de cărți în limba maghiară. Originale.	8 ian.- 18 oct. 1975	27	
ANUL 1976					
1		Procese-verbale încheiate în ședința plenară a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 19 mai 1976, cuvântări ale participanților. Originale.	13-28 mai 1976	146	
2		Plan de muncă pe anul 1976. Informări, note adresate conducerii partidului privind editarea unor lucrări în limba maghiară, vizita în România a lui Michael Zoltan Szás, vicepreședinte al Federației maghiaro-americane din S.U.A. Originale.	15 ian.- 23 dec. 1976	144	

Nr. de inventar	Numărul vechi al unității arhivistice	Cuprinsul unității arhivistice	Datele extreme	Nr. filelor	Obs.
1	2	3	4	5	6
		Lb. maghiară, română.			
3		Informări, note adresate conducerii partidului, telegrame de felicitare adresate lui Nicolae Ceaușescu privind folosirea limbii maghiare. Originale, copie. Lb. maghiară, română.	22 oct. 1976- 29 dec. 1979	66	
		ANUL 1977			
1		Proces-verbal și cuvântări ale participanților la ședința plenară a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 4 aprilie 1977. Originale.	30 mar.- 4 apr. 1977	152	
2		Informări, note adresate conducerii partidului cu ocazia unor aniversări și comemorări. Originale. Lb. maghiară, română.	16 feb.- 28 dec. 1977	70	
3		Listă cu participanții și referat cu problemele discutate în ședința de birou din 4 aprilie 1977. Originale.	1 mar.- 5 apr. 1977	6	
		ANUL 1978			
1 Vol. I		Note, propuneri, cuvântări la ședința plenară a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 13-14 martie 1978, tabel cu membrii Consiliului. Originale.	6 feb. 1978- 17 iul. 1979	226	
1 Vol. II		Note, propuneri, cuvântări la ședința plenară a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 13-14 martie 1978. Originale.	mar. 1978	216	
2		Plan de muncă al Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România pe anul 1978, Scrisori adresate conducerii de partid. Originale. Lb. maghiară, română.	23 ian.- 25 dec. 1978	29	
3		Propuneri și informări privind dezbateră proiectului de Lege a Învățământului în ședința de birou a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 14 noiembrie 1978. Originale.	21 iun.- 15 nov. 1978	49	
		ANUL 1979			

Nr. de inventar	Numărul vechi al unității arhivistice	Cuprinsul unității arhivistice	Datele extreme	Nr. filelor	Obs.
1	2	3	4	5	6
1		Desfășurător, cuvânt de deschidere, cuvântări la ședința plenară a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 19 iulie 1979. Originale.	16 iul.- 8 aug. 1979	218	
2		Cuvânt de deschidere, ordine de zi și cuvântări la ședința plenară a Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 6 octombrie 1979. Originale.	24 sep.- 6 oct. 1979	139	
3		Procese-verbale ale ședințelor de birou ale Consiliului Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară din R.S. România din 5 octombrie și 11 decembrie 1979. Originale.	Aug. 1979- 10 iul. 1980	19	